

A' RÉGI GÁLOK' VALLÁSA.

N E Y - T Ö L .

(Folytatás.)

II.

Szükséges mindenek előtt ismernünk a' nemzetet, mellynek sajtáságrul szólni akarunk.

A' Gálok vagy Galatok hihetőleg a' régiek' Keltái, 's mivel még czimeriaknak, cimbreknek és kumbereknek is hivattak a' legrégebb időkben, az angolok e' nevezetet egyenesen Gomeranokból származottnak állíták, erősítvén ebből, hogy a' Gálok Gomertől Japhet öregbik fiától eredtek. — Látjuk e' innét, hogy más nemzetek sem menttek azon gyöngeségtől, a' hajdankor homályinak rovására meséket koholni. — De mennél hátrább megyünk a' történetekben annál inkább elmélyedünk a' sűrű sötétségbe, 's meg kell valanunk hogy bizonytalan tapogatásainkra eldöntő határozásokat építeni akarni nevetséges erőködés. A' legrégebb adatok legfelebb is mondákból állanak, mellyeknek alapjuk mindig ingadoz; a' régi népekről csak azon időkben mondhatunk valamit, midőn már a' görögök és rómaiak előtt ismeretesek lettek.

Azon ország legrégebb nevét nem is tudjuk, 's csak Tarquinius Priscus király idejében hallottak vattamit a' rómaiak a' gálokról 's e' szerént elnevezék azon országot is. Ezen nép igen elterjedt Európában, s különféle nevezetek alatt lett ismeretessé. A' római respublica korában a' gálok a' mai Franczhont, Németföldet, 's a' Lombardiának nagy részét bírák; de Németföld felé a' Rajna vetett határt. A' rómaiak egész galiát Cisalpina vagy eiterior (havasokon innen) és és Transalpina vagy uterio-ra (havasokon túl) oszták fel. A' Cisalpina magában foglalá a' gálok olasz birtokát, a' másik a' havasokon túl fekvő egyéb egész birodalmat.

E' közönséges felosztás mellett különösebbek is léteztek, 's Caesar idejében az egész Gallia ulterior négy fő tartományra vala osztva; három tevő azon részt, melly még Caesar előtt nem vala római hatalom alatt, 's ez volt Aquitania: Gallia celtica, mihez Armorica is tartozék, és gallia belgica: — a' negyedik főtartomány Provincia gallia volt, melly t. i. már Caesar előtt elfoglaltatott. Strabo említi hogy Aquitaniában használ több ismeretlen kisebb népek laktak, ismère-

tes mindazáltal hat vala. Ezenképen a' többi tartományokban is több egyes népek laktak, úgy hogy Gallia celtica 35, Gallia belgica 20, és Provincia gallia 14 kisebb nemzetet foglalna magában, mellyek többnyire fővárosaiktól, föllakhelyöktől vevék nevezetöket — Ilylyen egy népág voltak a' Senoniak is gallia celticából, kik Brennus vezérlése alatt 389ben Kr. előtt Rómát elfoglalák és pusztíták.

III.

Bár mennyire különbözének mind ezen népágok egyéb tekintetben, polgári szervezetre, hadi viszonyokra, műveltségi állapotra, sőt tán nyelvre nézve is, mert ámbár azt sokan egy közös anyától a' kelta nyelvtől származottnak mondják, bizonyára még is a' legtárbább százejtéseknek és változtatásoknak volt alája vetve olly nagy téren; a' britani szorostól (mai calais-'s német tengertől) egész a' pyrenéokig 's olasz havasokig, — annál inkább, hogy némely részek már a' római hatalom alatt állván az uralkodó nyelvvvel szükségkép összekeveredtek, mások a' közelebbek közül legalább némi érintkezésbe jöttek a' rómaiakkal, a' volabbak pedig még sokáig mentők is — : mindnyájokat még is (t. i. ezen népágakat) egy nemzetté kapcsoló össze egy közös erős kötelék — a' vallás. E' pontban mindnyájan egyet értettek, ez által a' legtávolabbak is megérték egymást, ennek mindnyájan egyaránt hódoltak.

Ki volt légyen a' gál vallásnak alapítója, nem tudni, mert a' görög és római régibb írók semmit sem jegyezhettek fel, mivel Caesar állítása szerint ezen népuél soha semmit nem irtak le mi a' vallást illeté, 's így a' leghatározottabb tudósítások Caesar idejéből valók, midőn t. i. a' rómaiak személyes öszszeköttetésbe léptek a' gálokkal, 's így mit eleven szóbul értettek, azt fel is írhaták.

E' titoktartás koránt sem volt idegen nemzetek miatt a' gálok szokása, hanem magára a' nemzetre, annak belső összefüggésére 's állandóságára, polgári viszonyaira, erkölcsi sulyára és lelki erejére kelle hatnia, mert a' Druidok és Bárdok, a' gál vallás papjai e' titok tartással köték össze a' legfőbb politicalai czélt, hogy t. i. az avatatlan, ki előtt a' vallás jelesebb ágazati mindig rejtve maradtak, annál nagyobb tisztelettel teljék elirántok, 's nekik vakon engedelmeskedjék.

'S itt ismét azt tapasztaljuk, mit más nagyobb régi népeknél lehet észrevenni — : hogy a' polgári szerkezetnek, a' politicának alapja a' vallás. 'S ez olly józan szüleménye az emberi észnek, hogy üdvösségesbet alig képzelhetni. Ugyan is jól átláták minden egyes nemzet bölesebb fejei, hogy a' nagy tömeget fékben tartani 's egy közös érdekre búzdítani 's közös czélra vezetni szükséges, ha boldogságát el akarja érni, és iszonyú zavarban, zabolátlan indulatok dühével ön magát nem akarja fölemészteni. De emberi erő ezt nem teheté; mert csak annak enged ez emberi elme, minék felsőbbségét 's nagyobb hatalmát elhatározottan érzi keblében: 's így isteni lények segedelmével végre hajták ama bölesek azt, mi csupa emberi erővel lehetetlen maradt volna. Ezen elvből indulván ki a' Druidok senkivel sem ismertették meg vallásuk titkait mint ki annak szolgálatára életét szentelé Némelyik szinte 20 évig tanult a' Druidoknál míg ő is felszenteltetett, 's azon idő alatt töméntelen sok verset, a' vallás főczikkeit magában foglalót, kelle megtanulnia, mellyek közül ismét neki sem vala szabad legkisebhet is feljegyezni.

Voltak kik a' gálok vallását a' régi Patriarkák és zsidók vallásukkal egybe hasonlították, 's ezzel amazt rokonnak vagy épen ebből származótnak állították; de bármint erőködtek is állításukat a' legtarkább okokkal, 's néha épen ellenkező dolgokból merített csekélységekkel támogatni: hitelt és elfogadást még sem vihettek ki magoknak. Mások meg mindenféle segéd-szerekből sokat összeszedtek, 's e' bizonytalan alapon nyugvó adatokat saját merész véleményökkel fölékesítették, — de eredeti kútfők hiányában eldöntön hangzó állításaik még sem győzhetnek meg. Mert Caesar, ki mindent kihúzatott mit csak lehet a' gálok vallásáról, 's azon nép közt sokáig tartózkodék, csak igen keveset tudhata ki a' vallás belső szerkezetéről; mint lehetne tehát azon írókra támaszkodnunk, kik sem az országot sem a' nemzetet nem ismerék? Minden adatok, mellyeket mint bizonyosakat elfogadhadtunk, a' vallási tisztelet főtárgyait; az az isteneiket, a' vallás szolgálát, külső szertartásait, és néhány keczikkelyeit foglalják magokban.

(Folytatása következik.)

SIKERES SZÉPÍTŐ SZER.

Diana Poitiers késő korosságáig mindig szép és élénk volt, 's 40 éves korában még lányi arczával bírt. 'S ezen asszony a' legegyszerűbb szerrel élt szépsége' fentartására. Mindennemű illatékszerek illetetlenek maradának tőle. De ezek helyett rendszeren, még a' telet sem kivéve hideg vízzel mosá arczát és testét 's a' mosáshoz nem szivacsot (spongyát) hanem egy darab flanelt használt. E' mellett mindennap reggel 6 órakor kelt föl, hogy az ágyban sokáig heverés által halványnyá ne legyen 's kirándult a' szabadba. — *Madame Ninon*, ki 80 éves koráig szép és kellemes maradt, ugyan így bánt magával 's ezen felül minden lefekvés előtt arczát és testét egy darab finom flannellel törölgeté meg szárazon.

TÖRÖK ÁGYOK.

Miss Pardoe „The City of the Sultan“ czimű legújabbán megjelent érdekes munkájában így írja le a' török ágyakat: A' török ágy több a' földön egymásra helyezett igen drága matráczokból áll; az enyim sárga atlaczból volt, arannyal himezve; barátnémé viola bársonyból gazdag rojtokkal. A' török ágy egy pillanatban kész; a' matráczokra lepel terítették selyem gazeból vagy esikos muslinból; a' fej' alá egy féltuczet vánkos tétetik, minden féle nagyságú és színű, finom muslin héjakban, mellyeken át a' belső atlacz átlátszik; a' lábához egy pár szépen összehajtogatott selyem paplan helyeztetik. — Minden török szobának alsó végén nagy szekrények állnak ezen ágy-nemük elrejtésére, mert alig hogy az ember fölkel, a' rabszolgák ott teremnek 's egy pár percz alatt semmi nyoma az ágyak a' szobában. Az ágybul a' török hölgy legott fürdöke megy, 's ott két óránál kevesebbig ritkán van, 's ezzel be is van fejezve napi foglalatossága. Nem marad egyéb tenni valója, mint a' tandur' mennyozete alatt gazdag szőnyegén ülni, fejékességét és öltözetét rendezni és ismét rendezni, a' yashmacot és frídzsot felöltetni, 's két három rabnő kíséretében egyik vagy másik barátnéját meghátogatni, akár gyalog egészen a' lábikrákig erő sárga szatyánharisnyákban, mellyeken felül hason színű papucsot hordoz, akár festett 's aranyzott kocsikban, hol vánkusokon ül 's szemekinek több' hasznát veszi mint akár melly más lény e' földön; mert olly tökéletes kaczer ságot soha sem láttam, mint az utczán járó töröknéknél.